

تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

اعظم عزیزی^۱، بهزاد قربانی^۲

چکیده

در این پژوهش به دنبال بررسی تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران هستیم. برای سنجش بیش اعتمادی مدیران از سه معیار اختلاف سود پیش بینی شده هر سهم با سود واقعی، مخارج سرمایه ای و سرمایه گذاری بیش از حد در داراییها استفاده شده است. همچنین کیفیت گزارشگری مالی نیز که به عنوان متغیر مستقل پژوهش می باشد، برای محاسبه آن از شاخص کیفیت سود بر اساس مدل کازنیک (۱۹۹۹) استفاده شده است.

۱. اعظم عزیزی- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد تاسکستان

۲. بهزاد قربانی عضو هیات علمی رشته حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد قیدار (نویسنده مسئول).

نمونه ی آماری از بین شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران شامل ۱۰۰ شرکت طی سالهای ۸۶ تا ۹۲ می باشد. روش آماری مورداستفاده جهت آزمون فرضیه های مطرح شده در پژوهش داده های "تلفیقی" است. به طور کلی نتایج این پژوهش نشان می دهد که کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران بر اساس مدل اختلاف سود پیش بینی شده هر سهم و واقعی (لین و همکاران، ۲۰۰۵) تاثیر دارد. همچنین کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران بر اساس مدل میانه مخارج سرمایه ای (مالمندیر و تیت، ۲۰۰۵) تاثیر دارد.

کلمات کلیدی: کیفیت گزارشگری مالی، بیش اعتمادی مدیران، اندازه شرکت، مالکیت نهادی.

مقدمه

بازار سرمایه به عنوان موتور محرکه اقتصاد بر محور اطلاعات قرار دارد. جریان درست اطلاعات در این بازار منجر به اتخاذ تصمیمات صحیح و منطقی از سوی مشارکت کنندگان می شود و در نهایت، توسعه اقتصادی و بهبود رفاه اجتماعی را به ارمغان می آورد. گزارشهای مالی از مهمترین منابع اطلاعاتی است که هدف آن فراهم کردن اطلاعات لازم برای تصمیم گیریهای اقتصادی می باشد و بخش اعظمی از نیاز اطلاعاتی بازار سرمایه را تأمین می کند. متأسفانه در سالهای پایانی قرن بیستم میلادی و در آستانه ورود به قرن بیست و یکم، ورشکستگی شرکتهای عظیم نظیر انرون، وردکام، آدلفی، سیسکو، لیوسنت و زیراکس، سیستم گزارشگری مالی را با بحران مواجه کرد. ورشکستگی چنین شرکتهایی باعث نشانه رفتن انگشت اتهام به سوی حسابداری و گزارشگری مالی شد، به طوری که در موارد متعدد از این وقایع به عنوان رسوایی حسابداری یاد شد. اما این خاتمه کار نبود، بلکه سیستم گزارشگری مالی به دلیل خدشه دار شدن اعتبار آن، همواره در جلب اعتماد عمومی با بحرانیهای مواجه شد (بولو، ۱۳۸۶). افزایش شمار تقلبها که با ورشکستگی شرکتهای بزرگ در هم آمیخته بود، نگرانیهایی را درباره کیفیت گزارشهای مالی به همراه داشت. حرفه حسابداری و حسابرسی در راستای چاره جویی در این خصوص به تدبیر راهکارهایی همت گمارد. تغییر رویکرد تدوین استانداردهای حسابداری از استانداردهای مبتنی بر قواعد به استانداردهای مبتنی بر اصول، تأکید بر

استقلال حسابرسان و حاکمیت شرکتی برای حمایت از منافع سهامداران جزء و تنظیم مقررات انتظامی حرفه حسابداری و حسابرسی از جمله تدابیر اتخاذ شده برای جلب اعتماد عمومی بود. از سوی دیگر، صاحبانظران و اندیشمندان دانشگاهی نیز به سهم خود، سمت و سوی تحقیقات تجربی را به کیفیت گزارشگری مالی و اثرات آن بر بازار سرمایه سوق دادند تا بلکه بتوانند در این خصوص نقش مفیدی را ایفا نمایند. بیش اعتمادی مدیران، نیز یکی از موضوع های بحث برانگیز مالی است که در سالهای اخیر مورد توجه محققان قرار گرفته است. در میانی نظری، گرایش به بیش اعتمادی و خوش بینی بطور کلی با هم مورد بررسی قرار گرفته است. برای بررسی های تحلیلی، بیش اعتمادی و خوش بینی در برخی مطالعات با هم مورد بحث قرار گرفته اند (سرپیل توماک، ۲۰۱۳)، اما گرایش به خوش بینی در برخی مطالعات بطور جداگانه مورد بحث قرار گرفته است (بن دیوید و همکاران، ۲۰۰۶). گرایش خوش بینی یا خوش بینی بیش از حد بعنوان تمایل افراد به احتمال وقوع حوادث مثبت و تخمین کمتر احتمال وقوع حوادث منفی تعریف شده است. بیش اعتمادی بعنوان یک برآورد بیش از حد دقیق و درست و یا یک پیش بینی تعریف شده است. یکی از جالبترین یافته ها که مربوط به بیش اعتمادی اثر سخت-آسان می باشد (سرپیل توماک، ۲۰۱۳).

یافته های فیزولوژیکی نشان می دهد که بیش اعتمادی منجر می شود که مردم خطرات را نادیده گرفته و با دست بالا گرفتن توانایی های خود برای کنترل وقایع - کنترل واهی - نسبت به دانش خود بسیار بیش اعتماد باشند، در این وضعیت مردم از ریسک بالایی برخوردارند و در نتیجه در معرض سطح بالاتری از زیان قرار می گیرند. مدیران بیش اعتماد علاقمند هستند که عملکرد و دانش خود را بیش از واقع نشان دهند ولی بهای بحران های مالی را کمتر از واقع نشان می دهند. (سرپیل توماک، ۲۰۱۳). لذا، با توجه مطالب گفته شده درباره اهمیت کیفیت گزارشگری مالی و بیش اعتمادی مدیران، در پژوهش حاضر تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران مورد بررسی قرار گرفته است.

بیان مساله

رشد و دگرگونی سریع روابط اقتصادی، منجر به رقابت شدیدی در عرصه تجارت، صنعت و سرمایه گذاری شده است. لذا شرکت ها برای بقا و گسترش فعالیت های خود، نیاز به انجام سرمایه گذاری های مناسب و به موقع دارند. گزارش های مالی شرکت ها باید اطلاعاتی فراهم نماید که برای

1. Serpil Tomak
2. Ben David et al

سرمایه گذاران بالقوه و بالفعل، بستانکاران و سایر استفاده کنندگان، در سرمایه گذاری های منطقی، اعطای اعتبار و تصمیمات مشابه سودمند باشد. گزارش های مالی بایستی اطلاعات لازم برای ارزیابی وضعیت مالی و بنیه اقتصادی بنگاه، ارزیابی عملکرد و توان سودآوری، ارزیابی چگونگی تامین مالی و مصرف وجوه نقد، ارزیابی چگونگی ایفای مسئولیت مباشرت مدیریت و انجام تکالیف قانونی و فراهم کردن اطلاعات مکمل برای درک بهتر اطلاعات مالی ارائه شده و پیش بینی وضعیت آتی را فراهم نماید. در نتیجه این گزارش ها اهمیت بسزایی در تحقق اهداف یاد شده دارند و افزایش کیفیت آنها می تواند موجب کارا تر بودن سرمایه گذاری شرکت ها و حفظ و توسعه منابع آنها گردد. (خدایی و یحیایی، ۱۳۸۹).

کیفیت گزارشگری مالی سبب ارتقای سودمندی اطلاعات مالی می شود. بنابراین واضح است که قانون گذاران و سرمایه گذاران برای داشتن گزارشگری مالی باکیفیت بیشتر، هم عقیده هستند زیرا اعتقاد نهایی این است که کیفیت گزارشگری مالی به طور مستقیم روی بازارهای سرمایه اثرگذار است

بنابراین با توجه به این که کیفیت گزارشگری مالی تأثیر با اهمیتی بر بازارهای سرمایه دارد می توان نتیجه گرفت که در سطح کلان، کیفیت گزارشگری مالی دارای اثرات اقتصادی است. (سجادی و همکاران، ۱۳۹۱).

پژوهش های انجام شده نشان می دهد که خصوصیات فردی مدیران نیز تأثیر با اهمیتی بر بازارهای سرمایه دارد. در سال های اخیر مطالعات زیادی در این زمینه انجام پذیرفته که نشان می دهد مدیران همواره به صورت کاملاً عقلایی رفتار نکرده و تحت تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد و خوشبینی های مفرط ممکن است تصمیماتی غیر عقلایی اتخاذ کنند که تأثیری مهم بر فعالیت های مالی شرکت داشته باشد. اعتماد بیش از حد مدیر نوعی از تشخیص پیش از وقوع است که جایگاه گزارش مالی نادرست را توجیه می کند که می تواند منجر به ارائه مجدد شود. علاوه بر این چون مدیر بیش اعتماد ممکن است از تعصب خود آگاه نباشد، در ذهن خود به صورت نا خواسته صورت های مالی را بیش از حد خوش بینانه، غلط و غیر واقعی ترجیح دهد. (پرسلی و آبوت، ۲۰۱۳).

دو ابزار وجود دارد که به وسیله آن ها بیش اعتمادی مدیر به گزارشی نادرست منجر می شود و در نهایت مستلزم ارائه مجدد است. اول اینکه بیش اعتمادی مدیر می تواند منجر به گزارش نادرست ناخواسته شود. زیرا مدیر بیش اعتماد به درستی تخمین های غیر واقعی و خوش بینانه یا مفروضات اساسی رفتار حسابداری جاری را باور دارد. توجیه این امر این است که آن ها در ارزیابی شرایط مالی

بهتر از میانگین هستند (هریبار و یانگ، ۲۰۱۱، ۱). دوم این که مدیر از گزارش نادرست دوره جاری آگاه است اما آن را منطقی جلوه می دهد زیرا مدیر معتقد است که آینده عملکرد شرکت وی قادر خواهد بود تا گزارش های غلط را پوشش داده یا جبران کند (پرسلی و آبت، ۲۰۱۳)، (رضایی و نعمتی، ۱۳۹۳). بنابراین با توجه به اهمیت کیفیت گزارشگری مالی و بیش اعتمادی مدیران، در پژوهش حاضر تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران مورد بررسی قرار گرفته است.

فرضیه های تحقیق

این پژوهش به دنبال یافتن پاسخی برای این سوال است که آیا کیفیت گزارشگری بر بیش اعتمادی مدیران تاثیر دارد که به این منظور در سه فرضیه در قالب زیر طرح می شود.

فرضیه ۱- کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران بر اساس مدل اختلاف سود پیش بینی شده و واقعی (لین و همکاران، ۲۰۰۵) تاثیر دارد.

فرضیه ۲- کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران بر اساس مدل میانه مخارج سرمایه ای (مالمندیر و تیت، ۲۰۰۵) تاثیر دارد.

فرضیه ۳- کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران بر اساس سرمایه گذاری بیش از حد در دارایی ها (اسچراند و زخمن، ۲۰۱۱) تاثیر دارد.

متغیرهای پژوهش

الف-متغیر مستقل: کیفیت گزارشگری مالی، متغیر مستقل این پژوهش می باشد که برای محاسبه آن از شاخص کیفیت سود بر اساس مدل کازنیک (۱۹۹۹) استفاده شده است..

(رابطه ۱)

$$TACC_{i,t}/TA_{i,t-1} = \alpha_1 (1/TA_{i,t-1}) + \alpha_2 ((\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t})/TA_{i,t-1}) + \alpha_3 (PPE_{i,t}/TA_{i,t-1}) + \alpha_4 (\Delta CFO_{i,t}/TA_{i,t-1}) + \varepsilon_{i,t}$$

$TACC_{i,t}$ = مجموع اقلام تعهدی شرکت i در سال t .

$TA_{i,t-1}$ = مجموع داراییهای شرکت i در سال $t-1$.

$\Delta REV_{i,t}$ = تغییر در فروش خالص شرکت i از سال $t-1$ تا سال t .

$\Delta REC_{i,t}$ = تغییر در حسابهای دریافتی شرکت i از سال $t-1$ تا سال t .

$PPE_{i,t}$ = ناخالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات شرکت i در سال t .

$\Delta CFO_{i,t}$ = تغییر در جریانهای نقدی عملیاتی شرکت i از سال $t-1$ تا سال t .

که پس از بدست آوردن باقیمانده رابطه (۲-۳) با توجه به اینکه با افزایش پسماند کیفیت گزارشگری مالی کاهش می یابد از معکوس قدر مطلق پسماند آن به عنوان کیفیت گزارشگری مالی استفاده می شود.

(رابطه ۲)

$$EQ = -|\varepsilon|$$

ب- متغیر وابسته: متغیر وابسته این تحقیق نیز بیش اعتمادی مدیران می باشد.

که از سه معیار زیر برای اندازه گیری آن استفاده می کنیم:

۱. اختلاف سود پیش بینی شده هر سهم با سود واقعی: چنانچه سود پیش بینی شده از سود واقعی بیشتر باشد عدد Δ خواهد گرفت که در این صورت مدیر بیش اعتماد خوانده می شود و در غیر این صورت عدد Δ را به خود اختصاص خواهد داد که در این صورت مدیر فاقد بیش اعتمادی محسوب می شود. (لین و همکاران، ۲۰۰۵). از معیارهای سودهای پیش بینی شده جهت اندازه گیری اعتماد به نفس بیش از حد مدیران در پژوهش های دیگری از جمله هوانگ و همکاران (۲۰۱۱)، لی و تانگ (۲۰۱۰) و پارک کیم (۲۰۰۹) و جیانگ و همکاران (۲۰۰۹)، بن دیوید و همکاران (۲۰۰۷) استفاده خواهد شد.

۲. میانه مخارج سرمایه‌ای: معیار میانه مخارج سرمایه‌ای یک متغیر مجازی است و در صورتی که نسبت سرمایه‌گذاری (خالص وجوه پرداختی برای خرید دارایی‌های ثابت و سایر سرمایه‌گذاری‌ها مندرج در صورت گردش وجوه نقد) بر کل دارایی‌های سال قبل در یک شرکت و در آن سال بیش‌تر از متوسط نسبت مذکور در صنعت مربوط به آن شرکت باشد، مقدار آن متغیر در آن سال و برای آن شرکت خاص برابر ۱ و در غیر این صورت ۰ فرض می‌شود. این معیار اندازه‌گیری بر اساس یافته‌های بن -دیوید (۲۰۱۰) و مالمندیر و تیت (۲۰۰۵) می باشد. که از طریق فرمول زیر محاسبه می شود:

(رابطه ۳):

$$\text{مخارج سرمایه ای سال } t = \frac{(\text{فروش دارایی ثابت سال } t - 1 - \text{خرید دارایی سال } t) - (\text{فروش دارایی سال } t - 1 - \text{خرید دارایی ثابت سال } t)}{\text{خالص دارایی ثابت سال } t - 1}$$

۳. سرمایه‌گذاری بیش از حد در دارایی‌ها: که بر اساس پژوهش اسپراند و زخمن (۲۰۱۱) مقدار سرمایه‌گذاری مازاد در دارایی‌ها از باقیمانده‌های مدل رگرسیونی رشد دارایی‌ها بر رشد فروش بر مبنای سال-صنعت محاسبه می‌شود بدست می‌آید بدین معنا که بیش سرمایه‌گذاری یا سرمایه‌گذاری مازاد برابر ۱ خواهد بود اگر مازاد حاصل از رگرسیون سرمایه‌گذاری مازاد بیشتر از ۰ باشد و در غیر این صورت عدد ۰ خواهد گرفت.

(رابطه ۴)

$$\begin{aligned} \text{Newinvest} = & \beta_0 + \beta_1 \text{Grow}_i + \beta_2 \text{Lev}_i + \beta_3 \text{Cash}_i + \beta_4 \text{Age}_i + \beta_5 \text{Size}_i \\ & + \beta_6 \text{Return}_i + \beta_7 \text{Squnewint}_i + \sum_{i=1}^{19} \beta_{1i} \text{Industry} \\ & + \sum_{y=1}^7 \beta_{2j} \text{Year}_j + \varepsilon \end{aligned}$$

ریچاردسون (۲۰۰۶)، هوانگ (۲۰۱۱)

به معنای سرمایه‌گذاری مازاد یک شرکت در سال که با معادله زیر حاصل می‌شود: $\text{newinvest} =$ استهلاک انباشته - فروش دارایی ثابت مشهود + خرید یا تحصیل ثابت مشهود + مخارج سرمایه‌ای $\text{newinvest} =$ Grow : رشد یک شرکت که توسط رشد درآمد از طریق درآمد حاصل از فروش خدمات حاصل می‌شود.

Lev: عبارتست از اهرم مالی که میزان استفاده از بدهی برای تامین مالی دارایی‌ها را نشان می‌دهد. که از طریق جمع کل بدهی به جمع کل دارایی‌ها حاصل می‌شود. (به پیروی از ریچاردسون، ۲۰۰۶)

Cash: وجه نقد نگهداری شده توسط شرکت که عبارتست از لگاریتم طبیعی جمع وجه نقد و سرمایه‌گذاری در اوراق شبه نقد کوتاه مدت.

Age: سن شرکت یعنی تعداد سالهایی که شرکت وارد بورس شده است.

Size: در مطالعات پیشین از روش‌های متفاوتی به منظور تعیین اندازه شرکت استفاده شده است. که

مهمترین آنها عبارتند از:

- کل فروش خالص شرکت .

- ارزش فعلی کل جریان‌های آتی شرکت.

- کل دارایی‌ها.

- ارزش بازار شرکت (قیمت بازار سهام ضرب در تعداد سهام)

در این پژوهش به پیروی از هوانگ و همکاران (۲۰۱۱) اندازه شرکت از طریق محاسبه لگاریتم

طبیعی کل دارایی‌ها محاسبه شده است.

Return: عملکرد سالانه سهام است که در این پژوهش بازدهی سال قبل مد نظر است.

منظور از بازده سالانه، تغییرات قیمت اول دوره و آخر دوره سهام به علاوه سایر عوائد ناشی از

خرید سهام مانند مزایای ناشی از حق تقدم، سهام جایزه و سود نقدی است. (ایزدی نیا و رسائیان، ۱۳۸۹)

Squnewinv: منظور از این متغیر، سرمایه گذاری در سال قبل مد نظر می باشد که از سرمایه

گذاری کوتاه مدت استفاده می شود.

Industry و year متغیرهای ظاهری سال صنعت می باشند.

خطای باقیمانده این مدل به عنوان معیار بیش اعتمادی محسوب می شود که اگر مثبت باشد برابر

با یک و در غیر این صورت برابر صفر خواهد بود.

پ-متغیرهای کنترلی: شامل اندازه شرکت، نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار، اهرم مالی، نسبت

سهام تحت تملک سرمایه گذاران عمده و عمر شرکت می باشد.

Size: اندازه شرکت که برابر است با لگاریتم طبیعی ارزش بازار شرکت در پایان سال مالی.

BM: نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار در قالب نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به

ارزش بازار شرکت در پایان هر سال.

LEV: اهرم مالی که در قالب نسبت ارزش دفتری بدهی‌های بلندمدت به ارزش دفتری جمع

داراییها در پایان هر سال.

MAJ: نسبت سهام تحت تملک سهامداران عمده شرکت برابر است با نسبت سهام تحت تملک

سهامداران عمده به کل سهامداران شرکت در پایان سال. طبق قانون بازار اوراق بهادار هر سهامدار که

بالای ۵٪ سهام شرکت را داشته باشد به عنوان سهامداران عمده محسوب می شود.

AGE: عمر شرکت سالهای سپری شده از زمان تاسیس شرکت.

در نهایت جهت بررسی تأیید کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران از یک مدل رگرسیونی استفاده شده است. مدل به شکل ذیل می باشد:

مدل (۱):

$$OC_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 EQ_{i,t} + \alpha_2 SIZE_{i,t} + \alpha_3 BM_{i,t} + \alpha_4 LEV_{i,t} + \alpha_5 MAJ_{i,t} + \alpha_6 AGE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

که در آن :

EQ: کیفیت گزارشگری مالی

OC_{it}: شاخص بیش اعتمادی مدیر در پایان دوره مالی *t* برای شرکت *i*

Size: اندازه شرکت

BM: نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار

LEV: اهرم مالی

MAJ: نسبت سهام تحت تملک سهامداران عمده شرکت

AGE: عمر شرکت

جامعه مطالعاتی و نمونه آماری

جامعه آماری عبارت است از کلیه عناصر و افراد که در یک مقیاس جغرافیای مشخص (جهانی یا منطقه ای دارای یک یا چند صفت مشترک باشند) (حافظ نیا، ۱۳۸۶).

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه ی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۲ می باشد.

نمونه ی آماری از بین کلیه ی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ، که شرایط زیر را داشته باشد می باشد:

۱- شرکتهای نمونه قبل از آغاز دوره تحقیق (۱۳۸۶) در بورس اوراق بهادار پذیرفته و تا پایان دوره تحقیق در بورس فعال باشند.

۲- سال مالی شرکتهای طی دوره تحقیق بدون تغییر باشد.

۳- سال مالی شرکتهای نمونه منتهی به ۱۲/۲۹ هر سال باشد.

۴- شرکتهای نمونه جزء شرکتهای سرمایه گذاری، بانکها و نهادهای مالی نباشند.

- ۵- ودر نهایت شرکتهای در طی دوره تحقیق دارای اطلاعات مورد نیاز این پژوهش را داشته باشند.
- ۶- در شش ماه پایان سال وقفه معاملاتی نداشته باشد.
- پس از اعمال محدودیتهای تعداد ۱۰۰ شرکت جهت آزمون مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

قلمرو تحقیق

قلمرو تحقیق چهارچوبی را فراهم می نماید تا مطالعات و آزمون محقق در طی آن قلمرو خاص انجام پذیرد و دارای اعتبار بیشتر باشد.

الف-قلمرو مکانی تحقیق

اطلاعات مورد نیاز این پژوهش مربوط به شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار است و به دلیل جامعیت و سهولت دسترسی به بورس اوراق بهادار قلمرو مکانی این تحقیق تهران می باشد.

ب- قلمرو زمانی تحقیق

دوره زمانی این پژوهش ، اطلاعات مربوط به عملکرد مالی سالهای ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۲ شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد.

ج-قلمرو موضوعی تحقیق

در این پژوهش ، تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران و همچنین تأثیر متغیرهای کنترلی شامل اندازه شرکت،نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار،اهرم مالی،نسبت سهام تحت تملک سرمایه گذاران عمده و عمر شرکت بر روابط میان کیفیت گزارشگری مالی و بیش اعتمادی مدیران مورد کنکاش قرار می گیرد .

نتایج فرضیه ها

آزمون فرضیه اول:کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل لین و همکاران(۲۰۰۵) تأثیر دارد.

H0 : کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل لین و همکاران تأثیر ندارد.

H1: کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل لین و همکاران تأثیر دارد.

جدول ۱ ضرایب رگرسیون برای فرضیه اول

متغیر مستقل	ضرایب متغیرها	خطای معیار	آزمون Z-	میزان خطا
EQ	۰/۰۶۹	۰/۰۲۱	۳/۲۵	۰/۰۰۱۲
SIZE	۰/۱۱۵	۰/۱۱۶	۰/۹۹۲	۰/۳۲۱
BM	-۰/۰۰۶۲	۰/۰۲۴	-۰/۲۵۸	۰/۷۹۵
LEV	۰/۱۴۶	۰/۰۵۶	۲/۶	۰/۰۰۹۳
MAJ	۰/۰۶۱۹	۰/۰۵۳	۱/۱۶	۰/۲۴۳
AGE	-۰/۰۵۱	۰/۰۲۱۵	-۲/۳۶	۰/۰۱۸۳
C	۰/۳۰۵	۰/۴۵۱	۰/۶۷۷	۰/۴۹۸
ضریب تعیین مک فادن		۰/۱۳۶		
آزمون LR		۴/۴		
سطح معنی داری LR		۰/۰۰		
آزمون دوربین واتسون		۱/۶۵		
$OC1it = a + \beta_1 EQit + \beta_2 SIZEit + \beta_3 BMit + \beta_4 LEVit + \beta_5 MAJit + \beta_6 AGEit + \epsilon_{it}$				

نتایج آزمون فرضیه اول در جدول فوق ارائه شده است. در این جدول تاثیر کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی مدیران بر اساس مدل لین و همکاران سنجیده شده است. به دلیل این که متغیر وابسته با صفر و یک اندازه گیری شده است لذا برای آزمون این فرضیه از مدل لاجیت استفاده می شود. نتایج آزمون vif به دست آمده نشان می دهد بین متغیرهای مستقل مشکل همخطی وجود ندارد زیرا مقدار محاسبه شده برای کلیه متغیرها کمتر از ۵ می باشد. بنابراین نتیجه گیری از معادله رگرسیون ممکن بوده و مانعی ندارد. هم چنین آزمون ارج برای این فرضیه نشان می دهد که مشکل ناهمسانی برای فرضیه وجود ندارد. نتایج آزمون لیمر برای این فرضیه نشان می دهد که برآورد مدل از روش تلفیقی است. در این جدول می بینیم که مقدار ضریب تعیین مک فادن برابر با ۰/۱۳۶ می باشد که نشان می دهد مدل توسط متغیرهای مستقل به مقدار ۱۳/۶ درصد توجیح شده است از طرفی سطح معنی داری آزمون LR از ۵ درصد کمتر است که این نشان می دهد که مدل رگرسیون از اعتبار لازم برخوردار است. هم چنین نتایج آزمون Z نشان می دهد که سطح معنی داری آن برای متغیر

کیفیت گزارشگری مالی کمتر از ۵ درصد است لذا متغیر وابسته تحت تاثیر کیفیت گزارشگری مالی قرار گرفته است بنابراین فرض H0 رد و فرض H1 تایید می شود در نتیجه می توان گفت کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل اختلاف سود پیش بینی شده هر سهم با سود واقعی تاثیر دارد. نتایج جدول فوق نشان می دهد اهرم مالی و سن شرکت بر بیش اعتمادی مدیران تاثیر داشته است.

آزمون فرضیه دوم: کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل مالمندیر و تیت (۲۰۰۵) تاثیر دارد.

H0: کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل مالمندیر و تیت تاثیر ندارد.

H1: کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل مالمندیر و تیت تاثیر دارد.

جدول ۲ ضرایب رگرسیون برای فرضیه دوم

متغیر مستقل	ضرایب متغیرها	خطای معیار	آزمون Z-	میزان خطا
EQ	۰/۲۷۲	۰/۰۳۳	۸/۰۳۹	۰/۰۰
SIZE	۰/۰۱۷۷	۰/۱۸۴	۰/۰۹۵	۰/۹۲۳
BM	۰/۰۷۲	۰/۰۳۸	۱/۸۹	۰/۰۵۸
LEV	۰/۱۵۰	۰/۰۸۹	۱/۶۸	۰/۰۹۳
MAJ	-۰/۰۶۸	۰/۰۸۴	-۰/۸۱۰	۰/۴۱۷
AGE	۰/۰۶۰	۰/۰۳۴	۱/۷۴	۰/۰۸۰
C	۰/۵۰۸	۰/۷۱۹	۰/۷۰۶	۰/۴۸
ضریب تعیین مک فادن		۰/۱۹۶		
آزمون LR		۱۲/۳۷		
سطح معنی داری LR		۰/۰۰		
آزمون دوربین واتسون		۱/۹۲		
$OC_{1it} = a + \beta_1 EQ_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 BM_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 MAJ_{it} + \beta_6 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$				

نتایج آزمون فرضیه دوم در جدول فوق ارائه شده است. در این جدول تاثیر کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران بر اساس مدل مالمندیر و تیت سنجیده شده است. به دلیل این که متغیر

وابسته با صفر و یک اندازه گیری شده است لذا برای آزمون این فرضیه از مدل لاجیت استفاده می شود. نتایج آزمون χ^2 به دست آمده نشان می دهد بین متغیرهای مستقل مشکل همخطی وجود ندارد زیرا مقدار محاسبه شده برای کلیه متغیرها کمتر از ۵ می باشد. بنابراین نتیجه گیری از معادله رگرسیون ممکن بوده و مانعی ندارد. هم چنین آزمون آرچ برای این فرضیه نیز مثل فرضیه دوم نشان میدهد که مشکل ناهمسانی برای فرضیه وجود ندارد. و نتایج آزمون لیمر برای این فرضیه نشان می دهد که برآورد مدل از روش تلفیقی است. در این جدول می بینیم که مقدار ضریب تعیین مک فادن برابر با ۰/۱۹۶ می باشد که نشان می دهد مدل توسط متغیرهای مستقل به مقدار ۱۹/۶ درصد توجیح شده است از طرفی سطح معنی داری آزمون LR از ۵ درصد کمتر است که این نشان می دهد که مدل رگرسیون از اعتبار لازم برخوردار است. هم چنین نتایج آزمون Z نشان می دهد که سطح معنی داری آن برای متغیر کیفیت گزارش گری مالی کمتر از ۵ درصد است لذا متغیر وابسته تحت تاثیر کیفیت گزارش گری مالی قرار گرفته است بنابراین فرض H_0 رد و فرض H_1 تایید می شود در نتیجه می توان گفت کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل مالمندیر وتیت تاثیر دارد. نتایج جدول فوق نشان می دهد هیچ یک از متغیرهای کنترلی بر بیش اعتمادی مدیران تاثیر نداشته است.

آزمون فرضیه سوم : کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل اسپراند و زخمن (۲۰۱۱) تاثیر دارد.

H_0 : کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل اسپراند و زخمن تاثیر ندارد.

H_1 : کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل اسپراند و زخمن تاثیر دارد.

جدول ۳ ضرایب رگرسیون برای فرضیه سوم

متغیر مستقل	ضریب تعیین	خطای معیار	آزمون-Z	میران خطا
EQ	۰/۰۰۰۷۴	۰/۰۳۳۱	۰/۰۲۳۳	۰/۹۸۱
SIZE	۰/۳۹۶	۰/۱۸۰	۲/۱۹	۰/۰۲۸
BM	-۰/۰۰۱۲	۰/۰۳۷۶	-۰/۰۳۰۲	۰/۹۷۴
LEV	۰/۰۳۲۸	۰/۰۸۷	۰/۳۷۵	۰/۷۰۷
MAJ	۰/۰۸۱۱	۰/۰۸۲۶	۰/۹۸۱	۰/۳۲۶
AGE	-۰/۰۲۱	۰/۰۳۳۵	-۰/۶۳۱	۰/۵۲۸
C	-۰/۹۸۵	۰/۷۰۳	-۱/۴	۰/۱۶۱
ضریب تعیین مک فادن		۰/۰۰۹		
آزمون LR		۷/۹۷		
سطح معنی داری LR		۰/۲۳۹		
آزمون دوربین واتسون		۱/۹۶		
$OC1it = a + \beta_1 EQit + \beta_2 SIZEit + \beta_3 BMit + \beta_4 LEVit + \beta_5 MAJit + \beta_6 AGEit + \varepsilon it$				

نتایج آزمون فرضیه سوم در جدول فوق ارائه شده است. در این جدول تاثیر کیفیت گزارشگری مالی بر بیش اعتمادی مدیران بر اساس مدل اسپراند و زخمن سنجیده شده است. به دلیل این که متغیر وابسته با صفر و یک اندازه گیری شده است لذا برای آزمون این فرضیه نیز مثل فرضیه دوم از مدل لاجیت استفاده می شود. نتایج آزمون vif به دست آمده نشان می دهد بین متغیرهای مستقل مشکل همخطی وجود ندارد زیرا مقدار محاسبه شده برای کلیه متغیرها کمتر از ۵ می باشد. بنابراین نتیجه گیری از معادله رگرسیون ممکن بوده و مانعی ندارد. هم چنین آزمون ارچ برای این فرضیه نشان می دهد که مشکل ناهمسانی برای فرضیه وجود ندارد. نتایج آزمون لیمر برای این فرضیه نیز حاکی از آن است که برآورد مدل به روش تلفیقی است. در این جدول می بینیم که مقدار ضریب تعیین مک فادن برابر با ۰/۰۰۹ می باشد که نشان می دهد مدل توسط متغیرهای مستقل توجیح نشده است از طرفی سطح معنی داری آزمون LR از ۵ درصد بیشتر است که این نشان میدهد که مدل رگرسیون از اعتبار لازم برخوردار نیست. هم چنین سطح معنی داری آزمون Z نیز برای کیفیت گزارشگری مالی

بیش از ۵ درصد است در نتیجه فرض H_0 تایید و فرض H_1 رد می شود پس باید گفت که کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل سرمایه گذاری بیش از حد در داریبها تاثیر ندارد. در این فرضیه متغیر کنترلی اندازه بر بیش اعتمادی موثر بوده است.

نتیجه گیری کلی:

برای آزمون فرضیه اول به دلیل این که متغیر وابسته دارای بار ارزش ۰ و ۱ می باشد از مدل لاجیت برای برآورد آن استفاده شده است. نتایج این فرضیه نشان می دهد که میزان دقت مدل که توسط مک فادن اندازه گیری شده است بیش از ۱۳ درصد است بنابراین می توان گفت دقت مدل در حد قابل قبولی است از طرفی سطح معنی داری آزمون LR نشان می دهد که کمتر از ۵ درصد که این نشان از معنی دار بودن مدل است. هم چنین مقدار دوربین واتسون بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته است بنابراین استقلال خطاها پذیرفته شده است.

برای آزمون فرضیه دوم می گوید کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل میانه مخارج سرمایه تاثیر دارد، به دلیل این که متغیر وابسته دارای بار ارزش ۰ و ۱ می باشد از مدل لاجیت برای برآورد آن استفاده شده است. نتایج این فرضیه نشان میدهد که میزان دقت مدل که توسط مک فادن اندازه گیر شده است بیش از ۱۹ درصد است بنابراین می توان گفت دقت مدل در حد قابل قبولی است از طرفی سطح معنی داری آزمون LR نشان می دهد که کمتر از ۵ درصد که این نشان از معنی دار بودن مدل است. هم چنین مقدار دوربین واتسون بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته است بنابراین استقلال خطاها پذیرفته شده است. نتیجه این فرضیه نشان داد که کیفیت گزارش گری مالی تاثیر معنی داری بر بیش اعتمادی مدیران بر اساس مدل میانه مخارج سرمایه دارد به طوری که آن را افزایش می دهد بنابراین هر چه کیفیت گزارشگری مالی افزایش یابد بیش اعتمادی مدیران نیز بیشتر می شود.

برای آزمون فرضیه سوم می گوید کیفیت گزارش گری مالی بر بیش اعتمادی بر اساس مدل سرمایه گذاری بیش از حد در داریبها تاثیر دارد، به دلیل این که متغیر وابسته دارای بار ارزش ۰ و ۱ می باشد از مدل لاجیت برای برآورد آن استفاده شده است. نتایج این فرضیه نشان می دهد که میزان دقت مدل که توسط مک فادن اندازه گیری شده است حدود ۰/۹ درصد است بنابراین می توان گفت دقت مدل در حد قابل قبولی نیست و متغیرهای وابسته توان تبیین مدل را نداشته اند از طرفی سطح معنی داری آزمون LR نشان می دهد که بیش از ۵ درصد که این نشان از معنی دار نبودن مدل است. نتیجه این فرضیه نشان داد که کیفیت گزارش گری مالی تاثیر معنی داری بر بیش اعتمادی

مدیران بر اساس مدل سرمایه‌گذاری بیش از حد در داراییها ندارد. پس می‌توان گفت که این فرضیه رد می‌شود.

ظاهراً در بورس اوراق بهادار تهران مدیرانی که نسبت به صورتهای مالی خود از لحاظ کیفیت ارائه آنها مطمئن تر هستند با خوش بینی بیشتر به مسائل می‌اندیشند و سود پیش بینی شده خود را بالاتر از آنچه که در واقع اتفاق خواهد افتاد در نظر می‌گیرند یا میزان سرمایه‌گذاری آنها در دارایی هایشان بیش از سایر شرکتهاست و سرمایه‌گذاری بیش از حد متعارف در دارایی‌ها می‌نمایند که نتیجه این فرضیه‌ها می‌تواند با نتایج اسپراند و زخمن سازگار تلقی شود.

اسپراند و زخمن (۲۰۱۱) به این نتیجه رسیدند که اعتماد بیش از حد مدیریتی بر رفتار گزارشگری مالی رابطه مستقیم دارد. اعتماد بیش از حد مدیریتی دارای رابطه مثبت با درست‌نمایی تقلب صورتهای مالی بوده و مکانیزم‌های حاکمیتی درونی و بیرونی قوی‌تر منجر به کاهش این تأثیر نمی‌شود.

پیشنهادات تحقیق

الف-پیشنهادات بر خاسته از تحقیق

یکی از اهداف گزارشگری مالی تسهیل تخصیص بهینه سرمایه در اقتصاد است. یکی از مهمترین جنبه‌های این نقش بهبود تصمیمات سرمایه‌گذاری است. همچنین افزایش شفافیت مالی پتانسیلی برای کاهش مشکل عدم کارایی سرمایه‌گذاری می‌شود بنابراین افزایش کیفیت گزارش‌گری مالی به طوری خودکار باعث بیش اعتمادی مدیران می‌شود باید توجه داشت که در صورتی که این بیش اعتمادی منجر به تصمیمات غیر واقع بینانه نشود تا حدودی می‌تواند در بهبود عملکرد شرکت موثر باشد ولی اگر این بیش اعتمادی غیر واقع بینانه باشد ممکن است باعث بروز مشکلات برای شرکت باشد. بنابراین:

۱- به سرمایه‌گذاران توصیه می‌شود که در سرمایه‌گذاری کردن در این نوع شرکتهای بایستی جانب احتیاط را رعایت کنند و همچنین در نحوه ارائه صورتهای مالی و سود دقت نمایند زیرا چنین مدیرانی تمایل به گزارش سود پیش بینی شده بیشتری دارند.

۲- به مدیران پیشنهاد می‌شود اگر کیفیت گزارشگری مالی را مناسب می‌بینند اعتماد دارند دچار بیش اعتمادی نشوند.

۳- همچنین سازمان بورس هم توجه داشته باشد که شرکتهای که کیفیت گزارشگری بالاتری دارند نسبت به سایر شرکتهای با خوش بینی بیش از حد نسبت به آینده می نگرند و می توانیم به دست اندرکاران بورس پیشنهاد دهیم که شرکتهای را بر اساس کیفیت گزارشگری مالی رتبه بندی کنند.

ب- پیشنهادات آتی

- ۱- بررسی تاثیر بیش اعتمادی مدیران بر محافظه کاری مدیران.
- ۲- بررسی تاثیر بیش اعتمادی مدیران بر عدم تقارن اطلاعاتی.
- ۳- بررسی تاثیر بیش اعتمادی مدیران بر نقد شوندگی سهام.
- ۴- بررسی تاثیر بیش اعتمادی مدیران بر دقت پیش بینی سود.
- ۵- بررسی تاثیر بیش اعتمادی مدیران بر ریسک سقوط سهام.

محدودیت تحقیق

باید توجه داشت که برای محاسبه بیش اعتمادی از الگوهای خارجی استفاده شده است با توجه به متفاوت بودن شرایط اقتصادی کشور ما با کشورهای خارجی، در ارائه الگوی مناسب بایستی تحقیقات گسترده تری انجام شود و تا آن زمان نتایج این گونه تحقیقات باید با احتیاط بیان شود یا به عبارت دیگر عدم دسترسی یا یافتن پیشینه نظری راجع به بیش اعتمادی.

منابع:

- ۱- اصغری، ایرج (۱۳۸۴)، بررسی عوامل مؤثر بر کفایت شناخت حسابرسان از استانداردهای حسابداری ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره).
- ۲- بادآور نهندي، یونس. (۱۳۸۸). تبیین و ارائه الگویی برای تعیین و ارزیابی عوامل مؤثر بر انتخاب کیفیت گزارشگری مالی در ایران. پایان نامه دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران.
- ۳- بدری، احمد (۱۳۸۸). دانش مالی رفتاری و مدیریت دارایی، انتشارات کیهان، تهران
- ۴- بولو، قاسم (۱۳۸۶) "هزینه حقوق صاحبان سهام و ویژگیهای سود"، رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- ۵- پیرمردی، فاطمه و علی نژاد، مهدی (۱۳۹۲). بررسی تأثیر بیش اعتمادی مدیریت بر کیفیت ارقام تعهدی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس ملی حسابداری، مدیریت مالی و سرمایه گذاری، استان گلستان.

- ۶- ثقفی، علی و جواد رضا زاده (۱۳۸۲)، "زمینه فرهنگی رفتار حرفه ای حسابداران"، مطالعات حسابداری، شماره ۱.
- ۷- حقیقت، ح، و علی همایون، ۱۳۸۵. "بررسی ارتباط بین کیفیت اقلام تعهدی و سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد.
- ۸- خوش طینت، محسن و نادى قمى، ولى اله (۱۳۸۸). چارچوب رابطه رفتار اطمینان بیش از حد سرمایه گذاران با بازده سهام، فصلنامه مطالعات حسابداری، شماره ۲۵، ۵۳-۸۵.
- ۹- راعی، رضا و فلاح پور، سعید (۱۳۸۳). مالیه رفتاری، رویکردی متفاوت در حوزه مالی، تحقیقات مالی، ۱۸، ۷۷-۱۰۶.
- ۱۰- رحمانی، علی، (۱۳۸۱)، "ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی"، فصلنامه حسابرس، سال چهارم، شماره ۱۷، ۵۷-۵۲.
- ۱۱- رضایی، فرزین و نعمتی، محسن (۱۳۹۳). اطمینان بیش از اندازه مدیریت و ارائه مجدد صورتهای مالی، کنفرانس بین المللی حسابداری، اقتصاد و مدیریت مالی، ۴ و ۵ آبان ماه
- ۱۲- ریاحی بلکویی، احمد (۲۰۰۰)، ترجمه: علی پارسایان (۱۳۸۱)، تئوری های حسابداری، دفتر پژوهشهای فرهنگی.

13..Admati, A. and P. Pfleiderer. (2000). "Forcing Firms to Talk: Financial Disclosure Regulation and Externalities". *The Review of Financial Studies* 13: 479-519.

14.Ahmed ,A, Duellman. S,(2012). "*Managerial Overconfidence and Accounting Conservatism*", Working Paper Series.

15. Balachandran, V. S., and P. S. Mohanram, (2004), "Conservatism and the Value Relevance of Financial Information", Working Paper, Columbia Business School.

16.Barth, M. E., D., Cram, and K., Nelson, (2001), "Accruals and the Prediction of Future Cash Flows", the Accounting Review 76,25-58.

17.Barth, M. and W. Landsman. (2003). "**Cost of Capital and Quality of Financial Statement Information**". *Working Paper*, Stanford University.

18. Barton J., and G. Waymire. (2004). **"Investor Protection under Unregulated Financial Reporting"**. *Journal of Accounting and Economics*.

19. Ben-David, I., Graham, J., Harvey, C., (2006), "Managerial Overconfidence and Corporate Policies", NBER Working paper NO.13711, JEL NO.G30, G31, G32, G, 35

20. Bushman, R., and A. Smith. (2001), **"Financial accounting information and corporate governance"**. *Journal of Accounting and Economics* 31, P:237-333.

21. Bushee, B., D. Matsumoto, and G. Miller. (2003). **"Open versus Closed Conference Calls: The Determinants and Effects of Broadening Access to Disclosure"**. *Journal of Accounting and Economics*, 34, pp: 149-180.